

AMERİKAN BAŞKANLIK SEÇİMLERİNE DOĞRU -2 **ADAY PROFİLLERİ**

KILIÇ BUĞRA KANAT, LESLEY K. DUDDEN, JACKSON HANNON





AMERİKAN BAŞKANLIK SEÇİMLERİNE DOĞRU -2

ADAY PROFİLLERİ

KILIÇ BUĞRA KANAT, LESLEY K. DUDDEN, JACKSON HANNON

COPYRIGHT © 2016

Bu yayının tüm hakları SETA Siyaset, Ekonomi ve Toplum Araştırmaları Vakfı'na aittir. SETA'nın izni olmaksızın yayının tümünün veya bir kısmının elektronik veya mekanik (fotokopi, kayıt ve bilgi depolama, vd.) yollarla basımı, yayını, çoğaltılması veya dağıtımını yapılamaz. Kaynak göstermek suretiyle alıntı yapılabilir.

Uygulama: Hasan Suat Olgun
Baskı: Turkuvaz Haberleşme ve Yayıncılık A.Ş., İstanbul

SETA | SİYASET, EKONOMİ VE TOPLUM ARAŞTIRMALARI VAKFI

Nenehatun Cd. No: 66 GOP Çankaya 06700 Ankara TÜRKİYE
Tel: +90 312 551 21 00 | Faks: +90 312 551 21 90
www.setav.org | info@setav.org | @setavakfi

SETA | İstanbul

Defterdar Mh. Savaklar Cd. Ayvansaray Kavşağı No: 41-43
Eyüp İstanbul TÜRKİYE
Tel: +90 212 395 11 00 | Faks: +90 212 395 11 11

SETA | Washington D.C.

1025 Connecticut Avenue, N.W., Suite 1106
Washington D.C., 20036 USA
Tel: 202-223-9885 | Faks: 202-223-6099
www.setadc.org | info@setadc.org | @setadc

SETA | Kahire

21 Fahmi Street Bab al Luq Abdeen Flat No: 19 Cairo EGYPT
Tel: 00202 279 56866 | 00202 279 56985 | @setakahire

İÇİNDEKİLER

ÖZET	7
BAŞKAN ADAYLARININ PROFİLLERİ	8
DEMOKRAT PARTİ BAŞKAN ADAYI: HILLARY CLINTON	8
CUMHURİYETÇİ PARTİ ADAYI: DONALD J. TRUMP	14
BAŞKAN YARDIMCISI ADAYLARININ PROFİLLERİ	19
DEMOKRAT PARTİ BAŞKAN YARDIMCISI ADAYI: TIM KAINE	20
CUMHURİYETÇİ PARTİ BAŞKAN YARDIMCISI ADAYI: MIKE PENCE	22
SONUÇ	23

YAZARLAR HAKKINDA

Kılıç Buğra Kanat

SETA-Washington D.C. Araştırma Direktörü Kılıç Buğra Kanat, Penn State Üniversitesi Erie Kampüsü'nde Siyaset Bilimi doçentidir. Doktorasını Syracuse Üniversitesi Siyaset Bilimi Bölümü'nde tamamlayan Dr. Kanat aynı üniversiteden yüksek lisansını ve Marquette Üniversitesi Uluslararası İlişkiler Bölümü'nden ikinci yüksek lisansını almıştır. 2015 yılında Penn State Üniversitesi Erie Kampüsü'nde Üstün Araştırma Ödülü ve Öğretim Üyeleri Konseyi Araştırma Ödülü'ne layık görülen Kanat, daha önce Dış Politika Girişimi Geleceğin Liderleri Programı'na katılmıştır. Dr. Kanat'ın makaleleri *Foreign Policy*, *Insight Turkey*, *The Diplomat*, *Middle East Policy*, *Arab Studies Quarterly*, *Mediterranean Quarterly*, *Journal of South Asian and Middle Eastern Studies*, *Journal of Balkan and Near Eastern Studies* ile *Journal of Muslim Minority Affairs* dergilerinde yayımlanmıştır. Halen *Daily Sabah*'ta köşe yazarı olan Dr. Kanat, aynı zamanda *History*, *Politics and Foreign Policy in Turkey*, *Change and Adaptation in Turkish Foreign Policy ve Politics and Foreign Policy in Turkey: Historical and Contemporary Perspectives*'in yazı işleri müdür yardımcılığını yürütmektedir.

Lesley K. Dudden

SETA Washington DC'de araştırma asistanıdır. Lisans eğitimini Nebraska Wesleyan Üniversitesi'nde tamamlayan Dudden, George Washington Üniversitesi Elliot School of International Affairs'de Avrupa ve Avrasya siyaseti ve uluslararası güvenlik alanlarında yüksek lisans yapmıştır. Boren dil bursuyla üç yıla yakın Türkiye'de kalan Dudden Koç ve Boğaziçi üniversitelerinde bulunmuştur. Dudden'in araştırma alanları Türk-Amerikan ilişkileri ve ABD'nin Ortadoğu politikasına yoğunlaşmaktadır.

Jackson Hannon

Lisans eğitimini Arapça ve Siyaset Bilimi alanlarında Utah Üniversitesi'nde tamamlamış, burada ekonomi ve uluslararası ilişkiler sertifikaları almıştır. SETA Washington DC'de araştırma asistanı olan Hannon bundan önce Ürdün'de Arapça eğitimi görmüştür. Hannon'un çalışmaları uluslararası güvenlik, Ortadoğu ve Afrika siyaseti ile Transatlantik ilişkilere yoğunlaşmaktadır.

ÖZET

ABD’de Kasım ayında yapılacak seçim Amerikan tarihinin en önemli seçimlerinden biri olmaya aday. Bu seçim Amerikan iç politikası için olduğu kadar dış politika açısından da kritik bir dönemde gerçekleşecek. Başkan Barack Obama’nın 8 yıllık başkanlık süresi sona ererken ABD bir yandan uluslararası sistemdeki rolü ve kimliği konusundaki tartışmaları aşamamış durumda öte yandan da toplumsal anlamda kutuplaşmanın en kritik safhalarının birinden geçiyor. Bunun yanında yapılan ön seçim ve devam etmekte olan seçim kampanyası da bu noktada oldukça olumsuz bir atmosferin ortaya çıkmasına sebep oluyor.

Serinin ilk analizinde seçim sürecine dair detaylar incelendi. Elinizdeki analizde ise başkan ve başkan yardımcısı adaylarının profilleri ele alınıyor. Bu analiz serisi Türk okuyucusuna ABD’de yapılan seçimler, seçim sistemi ve geçiş dönemleri konusunda da bir kaynak olacak.

Bu analizde Kasım’da yapılacak AB seçimlerinde yarışan başkan ve başkan adaylarının profilleri değerlendiriliyor.

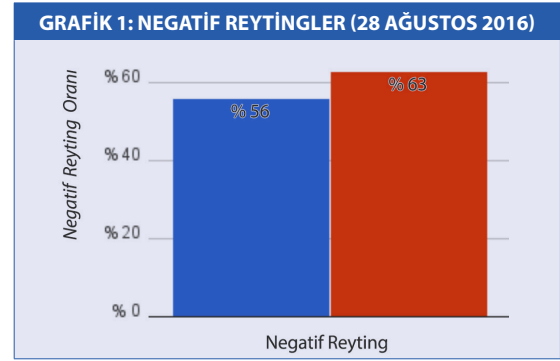
BAŞKAN ADAYLARININ PROFİLLERİ

Cumhuriyetçi Parti'nin başkan adayı Donald Trump ve Demokrat Parti başkan adayı Hillary Clinton'un kariyerleri birbirinden oldukça farklı bir şekilde gelişmiş. Hillary Clinton'un uzun bir siyasi geçmişi bulunuyor ve üniversite yıllarının sonrası neredeyse tamamen siyasi kariyerle dolu. Trump ise hayatının çoğunda iş adamlığı ve televizyon şovmenliği yapan bir isim. Bu iki isim kampanya boyunca birbirlerine en ağır eleştirileri aslında bu farklı kariyerler üzerinden yaptılar. Clinton, Trump'ın iş adamlığı sırasında attığı uygunsuz adımları eleştirirken, Trump ise Clinton'un siyasi kariyeri boyunca verdiği yanlış kararları gündeme getirdi. İkisi de bu farklı kariyerlere vurgu yaparak diğer adayın başkan olmak için yeterli niteliklere sahip olmadığına dikkat çekerken kendilerinin geçmiş tecrübelerinden hareketle iyi bir başkanlık yapacağını savundular. Tarihi perspektiften baktığımızda bu iki adayın daha önceki başkan adayı ikililerine kıyasla popülerlik sorunları ve birbirinden farklı mesleki geçmişleri açısından oldukça benzersiz bir adaylık yarışı sunduklarını söylemek mümkün.

2016 başkanlık seçimlerinin kendine has en önemli özelliklerinden biri aslında başkan adaylarının kamuoyu araştırmalarında ortaya çıkan popülerlik sorunudur. Kamuoyu yoklamalarına baktığımızda aslında iki adayın da kamuoyunun içine sinmediğini görüyoruz. Clinton ve Trump'ın beğenilmeme oranları beğenilme oranlarından çok daha yüksek seyrediyor. Bu durum seçmenlerin aday tercihlerinde "hangi aday başkan olsun" yerine "hangi aday başkan olmasın" diye oy verenlerin yüksek bir yüzdeye ulaşmasına neden oluyor. Örneğin Pew Research Center'in bir anketinde ucu açık bir soruya verilen cevaplarda Trump'a oy verenlerin yüzde 33'ü ve Clinton'a oy verenlerin yüzde 32'si oylarını diğer adayın başkanlığını engellemek için verdiklerini söylemiş bulunuyorlar.¹

1. "In Their Own Words: Why Voters Support – and Have Concerns About – Clinton and Trump", Pew Research Center, 21 Eylül 2016.

Buna ek olarak Ağustos ayında yapılan bir ABC News/*Washington Post* anketinde de seçmenlerin yüzde 56'sı Clinton'ı, yüzde 63'ü de Trump'ı beğenmediklerini belirttiler.² ABC News kanalı adaylar hakkındaki negatif görüşlerin oranının son otuz yılın en yüksek seviyesi olduğunu belirtiyor. Bununla birlikte bu oranların adayların seçim şansını nasıl etkileyeceğini henüz bilmesek de, 2016 başkanlık seçimlerinin Amerikan siyasi tarihinde başkan adaylarının kimlikleri itibarıyla özel bir seçim olarak tarihe geçeceğini söylemek mümkün.



Kaynak: ABC/Washington Post Kamuoyu Yoklaması, <http://abcnews.go.com/Politics/poll-clinton-unpopularity-high-par-trump/story?id=41752050>, (Erişim tarihi: 14 Ekim 2016).

DEMOKRAT PARTİ BAŞKAN ADAYI: HILLARY CLINTON

Hillary Rodham Clinton Amerikan siyasetinde en çok eski başkan Bill Clinton'un eşi olarak ve 2009-2013 yılları arasında Obama yönetiminin ilk döneminde Dışişleri Bakanlığı yapmasıyla tanınıyor. Clinton bu yönleriyle siyasetin tam da içinden gelen ve güce yakın bir isim olarak anılıyor. Clinton 2008 yılında da başkanlık yarışına girmiş, oldukça çekişmeli geçen o dönem Demokrat Parti ön seçimlerinde Barack Obama'nın gerisinde kalmış ve 2008 Haziran ayında yarıştan çekilerek Obama'yı destekleyeceğini açıklamıştı.³ Clinton'un bu seneki kampanyasında sıklıkla devlet tecrübesine vurgu yaptığını ve Trump'ın tecrübesizliğini ön plana çıkarttığını görüyoruz.

2. Gregory Holyk ve Gary Langer, "Poll: Clinton Unpopularity at New High, on Par with Trump", ABC News, 31 Ağustos 2016.

3. Adam Nagourney ve Mark Leibovich, "Clinton Ends Campaign with Clear Call to Elect Obama", *The New York Times*, 8 Haziran 2008.

Clinton Demokrat Parti adaylık yarışını kazanmasıyla Amerikan siyasi tarihinde büyük bir partiden ilk kadın başkan adayı oldu. Adaylığının kesinleşmesi ardından yaptığı konuşmada, Clinton bu siyasi tecrübesine vurgu yaptı:

Daha önce bunu yapmadığımızı, bir kadını başkan seçmediğimizi biliyorum. O yüzden şunu vurgulamak istiyorum: Sekiz yıl senatörlük yaptım ve Senato Silahlı Kuvvetler Komitesi'nin üyeliğinde bulundum. Dört yıl boyunca ise Dışişleri Bakanlığı yaptım. En kritik kararların verildiği Situation Room'da uzun saatler boyunca en zor problemlerimiz üzerinde kafa yordum. Başkanlığın ne kadar zor olduğunu biliyorum; bir başkanın mütevazı olması gerektiğini ve etrafındaki zeki insanların sözlerine kulak vermesi gerektiğini çok iyi biliyorum.⁴

Clinton 2008 yılında da kadın başkan adayı olmasını avantaja çevirmeye çalışmış, yarıştan çekildiğini açıkladığı konuşmasında buna atıf yapmıştı.⁵

Clinton'un 2016 yılında başkan adayı olacağı yönündeki spekülasyonlar Obama'nın 2012'de başkanlığı yeniden kazanmasının hemen ardından devreye girmişti. Clinton o dönemde siyasi geçmişi ve daha önce adaylık kampanyası yapmış bir isim olarak Başkan Obama'nın ardından en fazla tanınırlığa sahip Demokrat Parti mensubuydu.⁶ Hatta Obama öncesinde birçokları Clinton'un başkanlığına neredeyse kesin gözle bakıyorlardı. Bunun için Clinton karşıtı Demokrat Parti mensupları Obama öncesi sürekli olarak 2000 yılında seçimleri kılıpayı kaçırmış Al Gore'u aday olması için ikna etmeye çalışıyordu. Başkan Bush'un 2008 yılındaki popüleritesi ve geride bırakacağı büyük bir ekonomik kriz ve Irak savaşı felaketi 2008 yılındaki seçimlerde Demokrat bir başkana çok fazla şans tanıyordu. Ancak Clinton bu başkanlık yarışını kaybettik-

ten ve oldukça da yıpratıcı bir kampanyayı sona erdirdikten sonra bu konuda bir daha girişimde bulunmayacağını ifade etmişti. Dışişleri Bakanlığından ayrıldığı dönemde bu konuda yapılan dedikodulara da aynı şekilde başkanlık yarışına girmeyeceğini ifade ederek cevap vermişti.⁷ Hatta bundan sonra daha çok torunlarıyla ilgilenmek istediğini söylemişti. O dönemde geçirdiği bir baygınlık ve sonrasında kafasını vurarak ufak bir beyin kanaması geçirmesi bu ifadelerini doğrular nitelikte görülmüştü.

GRAFİK 2: HILLARY CLINTON



Başkanlığa Aday Olduğunu Açıklaması: 2015
Dışişleri Bakanı: 2009-2013
Başkanlığa İlk Aday Olduğu Yıl: 2008
New York Eyaleti Senatörü (Demokrat Parti): 2000-2008
Başkan Eşi: 1992-2000
Avukatlık ve Hukuk Fakültesi Hocalığı: 1974-1992
Başkan İçin Kurulan Yüce Divan Üyesi: 1974
Children's Defense Fund Çalışanı: 1973-1974; Aynı Kurumda Yönetim Kurulu Üyesi: 1978-1992
Yale University Law School'dan Hukuk Doktorası: 1973
Wellesley College'dan Mezuniyeti: 1969

Bununla birlikte 2016 kampanyasına gidilen dönemde Clinton'un çevresinden adaylık sinyalleri gelmeye başladı. Önce elbette seçimlerden birkaç sene önce yayınladığı kitap ile gündeme geldi. Kitap için düzenlenen imza günleri ve konuşma serileri birçokları tarafından Clinton'un kampanyasının ilk adımı olarak görülmüştü. Ancak bir yandan da kampanya boyunca oldukça dikkatli olmaya çalışmıştı. 2007 yılındaki hava aynı şekilde 2015 yılında ortaya çıkmış ve birçokları Clinton'un kampanyasını kaçınılmaz ve kendisinin başkanlığını kesin olarak görmeye başlamıştı. Yeni bir Obama rüzgarından çekinen Clinton ve kampanyası adaylık sürecini elinden

4. Nia-Malika Henderson, "Hillary Clinton's Historic Moment", CNN, 8 Haziran 2016.

5. "Yes, We Can", *The Guardian*, 7 Haziran 2008.

6. Micah Cohen, "Is It Too Early for 2016 Polls?", *FiveThirtyEight*, 14 Mart 2013.

7. Michael Muskal, "Hillary Clinton Again Says She Won't Run for President in 2016", *Los Angeles Times*, 17 Ekim 2011.

geldiği kadar basından saklamaya çalıştı. Neticede Clinton 12 Nisan 2015'te yayınladığı bir video mesajıyla başkanlığa aday olduğunu açıkladı.⁸ Clinton bu video mesajında, "Amerikalılar her geçen gün bir kahramana ihtiyaç duyuyorlar ve ben işte o kahraman olmak istiyorum" demişti.⁹ Clinton'ın 2016 seçimlerinde üzerinde durduğu önde gelen konular arasında kapsamlı göçmenlik reformu, Anayasa Mahkemesinin kampanya finansmanı ile ilgili Citizens United kararı, kadınlara erkeklerle eşit ücret verilmesinin sağlanması, asgari ücretin artırılması, vergi ve ekonomi alanındaki reformlar, ateşli silahlar reformu ve yükseköğrenim harçlarının düşürülmesi yer aldı.¹⁰ Clinton'ın bu konu başlıkları etrafındaki pozisyonu ise rakibi Bernie Sanders'ın Demokrat seçmenler arasında daha fazla karşılık bulan söylemlerini karşılamak adına aslında olduğundan daha fazla liberal "sol" pozisyonlara yaklaşmak zorunda kaldı. Kendisini "demokrat sosyalist"¹¹ olarak tanımlayan Sanders yarıştan çekilmek zorunda kalmış olsa da Clinton'ı Trans Pacific Partnership (TPP) ticaret anlaşması ve üniversite harçları gibi konularda sol pozisyonlara yaklaştırması onun hanesine önemli bir başarı olarak yazılabilir.¹²

Clinton orta sınıf bir ailenin kızı olarak Illinois eyaletinde doğdu. Üniversite eğitimini Massachusetts eyaletindeki elit, sadece kızları kabul eden Wellesley College'da siyaset bilimi ve psikoloji alanlarında tamamladı. Clinton bunun ardından Connecticut eyaletindeki Yale Üniversitesi'nde hukuk okudu ve bu sırada daha sonra

8. "Hillary Clinton's Announcement Video", New York Times Video, 12 Nisan 2015, <http://www.nytimes.com/video/us/politics/100000003624500/hillary-clintons-announcement-video.html>, (Erişim tarihi: 17 Ekim 2016).

9. "Hillary Clinton's Announcement Video".

10. Lauren Carroll, "Hillary Clinton's Top 10 Campaign Promises", Politifact, 22 Temmuz 2016, <http://www.politifact.com/truth-o-meter/article/2016/jul/22/hillary-clintons-top-10-campaign-promises>, (Erişim tarihi: 17 Ekim 2016).

11. "Senator Bernie Sanders on Democratic Socialism in the United States", Bernie Sanders, <https://berniesanders.com/democratic-socialism-in-the-united-states>, (Erişim tarihi: 17 Ekim 2016).

12. Annie Karni, "How Bernie Changed Hillary", Politico, 5 Mart 2016.

kocası ve Başkan olacak olan Bill Clinton'la tanıştı. Hillary, Bill ile evliliği öncesinde Children's Defense Fund (CDF) adlı kar amacı gütmeyen ve çocukların sorunlarıyla ilgilenen bir vakıfta çalıştı ve bu sürede kendisine rehberlik yapan Marian Wright Edelman'la tanıştı.¹³ Clinton'ın yüklü miktarda para kazanabileceği avukatlık sektöründen ziyade kar amacı gütmeyen ve çocuk hakları için lobi ve araştırma yapan bir kurumda çalışmış olması genel itibarıyla takdirle karşılanmaya devam ediyor. Clinton kampanyası da Clinton'ın CDF'deki döneminin "özürlü çocukların devlete ait okullarda eğitim görmesini garanti altına alan bir federal yasanın kabul edilmesinde rol oynadığını" vurguluyor.¹⁴

1975 yılında Bill Clinton'la evlenmesinin ardından Arkansas eyaletine taşınan Hillary Clinton burada eyaletin önde gelen avukatlık bürolarından birinde çalışmaya başladı.¹⁵ Bundan kısa bir süre sonra ise Bill Clinton Arkansas eyaleti valiliğine seçildi. Bill Clinton 1983 yılında yeniden kazandığı valilik seçimlerinin ardından eşi Hillary'yi eyaletin Eğitimde Standartların Korunması Komitesi'nin başına atadı ve bu şekilde Hillary Clinton ilk üst düzeyli kamu görevine başlamış oldu.¹⁶ Bill Clinton başkanlık için yarışmaya başladığında Hillary Clinton kampanyanın en önemli kozlarından biri haline geldi. Bill Clinton'ın 1993 yılında başkan olması ise Hillary Clinton'ı ABD'nin yeni "first lady"si yaptı. Hillary Clinton bu ofisi oldukça etkin bir şekilde kullanmaya başladı. "First lady"ler için genelde uygun görülen daha pasif dosyalar yerine etkin ve tartışmalı dosyaları aldı. Hillary Clinton bu dönemde özellikle sağlık güvencesi reformu ve kadın hakları konusunda çalışmalar yaptı. Bill Clinton başkan olmasının hemen ardından ku-

13. Max Ehrenfreund, "The One Key Chapter in Hillary Clinton's Career that Bill Left Out", *The Washington Post*, 27 Temmuz 2016.

14. Logan Anderson, "What Hillary Clinton's First Job Out of Law School Can Tell us about Who She is Today", *Hillary Clinton*, 26 Temmuz 2016.

15. Rose Law Firm, <http://www.roselawfirm.com>.

16. Michael Kruse, "The Long, Hot Summer Hillary Became a Politician", *Politico Magazine*, 14 Nisan 2015.

ru lan Ulusal Sağlık Güvencesi Reformu Çalışma Grubu'nun başına Hillary'yi atadı.¹⁷ Bu çalışma grubunun amacı sağlık güvencesi konusunda kapsamlı bir reform gerçekleştirerek nüfusun daha iyi koşullarda tedavi almasını sağlamaktı. Fakat yapılan çalışmalar nihai olarak meyve vermedi ve bu konunun yasalaşması mümkün olmadı. Bu yasalaşma çabası sırasında Hillary Clinton birçok müttefik ve düşman da kazanmış oldu. Birçokları 1996 başkanlık seçimlerine yaklaşırken yönetimdeki Hillary Clinton ağırlığı ve ajandasını seçimleri kazanma yolunda sorun olarak görmeye başladı. Buna rağmen Clinton'ın başkanlık kampanyası Clinton'ın bu çalışma grubundaki rolü ve Çocukların Sağlık Sigortası Programı adlı çalışmadaki çabalarına işaret ederek onun Amerikalıların her gün karşısına çıkan önemli gündelik sorunlarında tecrübe sahibi olduğunu işlemeye devam ediyor.¹⁸

Clinton "first lady"lik yıllarında 1995 yılında Çin'in başkenti Pekin'de düzenlenen Birleşmiş Milletler Dördüncü Dünya Kadın Kongresi (United Nations Fourth World Congress on Women) adlı toplantıda yaptığı bir konuşmayla bu konuda daha da öne çıktı. Clinton burada sonradan meşhur olan, "İnsan hakları ile kadın hakları ve kadın hakları ile insan hakları arasında ayırım yapılamaz" açıklamasında bulunmuştur. Clinton'ın bu konuşması özellikle Çin topraklarında Çin'i eleştirilmesi nedeniyle dikkat çekmişti zira Çin o dönemde özellikle kız çocuklarının kürtajla alınması ve kadınların kısırlaştırılmasına yol açan tek çocuk politikası nedeniyle eleştiriliyordu.¹⁹ Ancak bu konudaki prensipli duruşu daha sonra Ruvanda konusunda kendisine yöneltilen suçlamalar ile oldukça gölgelendi. Hatta bu konu daha sonra Obama ile ön seçim yarışında da tekrar gündeme gelmişti.

17. The American Presidency Project, <http://www.presidency.ucsb.edu/ws/index.php?pid=4637>, (Erişim tarihi: 17 Ekim 2016).

18. Elizabeth Chan, "7 of Hillary Clinton's Biggest Accomplishments", Hillary Clinton, 14 Ekim 2015.

19. Patrick E. Tyler, "HILLARY CLINTON, IN CHINA, DETAILS ABUSE OF WOMEN", *The New York Times*, 6 Eylül 1995.

Hillary Clinton'ın şanssızlığı "first lady" olduğu dönemin en önemli gelişmesinin 1998 yılında patlak veren Monica Lewinsky skandalı olmasıydı.²⁰ Bu süreçte Clinton ilk etapta kocası ve Monica Lewinsky arasındaki ilişkiye dair iddiaları "sağ kesimlerin ortaya attığı bir komplo teorisi" olarak tanımlamıştı.²¹ Skandalın boyutlarını artırırsa Bill Clinton'ın evlilik dışı ilişkilerinin daha önce de Hillary Clinton'la olan evliliğini tehlikeye attığının ortaya çıkması oldu.²² Bu mesele bir yandan Hillary Clinton'ı oldukça zor durumda bırakırken öte yandan da onun bu dönemde kocasına destek olması ve ailesini bir arada tutmak isteyen kişi olarak görülmesi kamuoyu nezdinde takdir toplamıştı.

Clinton ve Trump'ın beğenilmeme oranları beğenilme oranlarından çok daha yüksek seyrediyor. Bu durum seçmenlerin "hangi aday başkan olsun" yerine "hangi aday başkan olmasın" diye karar vermelerine neden oluyor.

2000 yılında kocasının iki dönem süren başkanlığının sona ermesinin ardından Clinton New York eyaleti Senatörlüğü için yarışa girdi. Bu dönemde Patrick Moynihan'ın emekli olması sonrasında boşalan senatörlük koltuğu için Clinton'ı destekleyen oldukça geniş bir grup bulunuyordu. Clinton zaten uzun süredir Demokratlarda olan bu koltuğu girdiği seçimlerde korumayı başardı. Şimdi geriye doğru baktığımızda aslında Clinton'ın Senato'daki yıllarında zamanının çoğunu 2008 yılında devreye sokacağı potansiyel başkan adaylığı kampanyasına zemin hazırlayarak geçirdiğini görüyoruz. Hem komisyon üyeliklerinde

20. "Monica Lewinsky Won't Testify Before Next Week", CNN, 11 Şubat 1998.

21. Megan Twohey, "How Hillary Clinton Grappled with Bill Clinton's Infidelity, and His Accusers", *The New York Times*, 2 Ekim 2016.

22. "How Hillary Clinton Grappled with Bill Clinton's Infidelity, and His Accusers".

hem de yaptığı konuşmalarda minimum hatayla bu süreci yönetmeye çalıştı. Öyle ki bazı haberlerde Clinton'ın etrafındaki danışmanlardan bir kısmının henüz 2003 yılında başkan adaylığı için strateji belirlemeye başladıklarına dair bilgiler yer aldı.²³ 11 Eylül 2001'de İkiz Kuleler'e yapılan saldırılar gerçekleştiğinde Clinton Senato'daki onuncu ayını doldurmak üzereydi. Clinton saldırıların ardından 11 Eylül'de ilk müdahaleyi yapan itfaiye erleri, ilk yardım görevlileri ve polislerin sözcüsü olmak ve onlara yardım etmek için çalıştı.²⁴ Hatta geçtiğimiz günlerde Donald Trump'ın Clinton'ın 11 Eylül sonrası yıkılan Dünya Ticaret Merkezi'ni ziyaret etmediği yolundaki eleştirileri üzerine Clinton kampanyası bu süreçte ilk günden itibaren alanı ziyaret eden ve çalışmalarını denetleyen Clinton'ın fotoğraflarını paylaşmaya başladı.

Clinton'ın siyasi hayatında önem taşıyan noktalardan biri de 11 Eylül'le bağlantılı olarak ve senatörlüğünün erken dönemlerinde gerçekleşti. Clinton, ABD'nin Irak'ı işgaline zemin hazırlayan 2002 tarihli Irak'a Karşı Askeri Güç Kullanma Yetkisi Tezkeresi'ne evet oyu verdi.²⁵ Verdiği bu oy 2008 başkanlık seçimleri için ön seçim yapılırken sürekli olarak önüne geldi. Tezkereye hayır oyu veren az sayıdaki senatörden biri olan Barack Obama sürekli olarak bu oyu ve Clinton'ın evet oyunun gündeme getirerek onun tecrübe üstünlüğünü ortadan kaldırmaya çalıştı. Bu konuda tartışma aslında halen devam ediyor. Trump ile yaptıkları ilk tartışma sırasında bu konu yeniden gündeme geldi ve Trump Irak'ta savaşa karşı olduğunu ancak Clinton'ın savaşı desteklediğini gündeme getirdi. Clinton o zamandan bu yana niçin bu tezkereye evet oyu verdiğini açıklamaya çalışıyor²⁶ fakat bir yandan da ABD'nin bu savaşa girme ka-

rarını sahiplenmiyor. Clinton, Bush yönetiminin Saddam Hüseyin'in nükleer silahlara sahip olduğu yönündeki açıklamasına kanması nedeniyle tezkereye evet oyu verdiğini savunuyor.²⁷

Clinton 21 Ocak 2007'de ilk başkan adaylığı kampanyasına başladı ve o dönemde yarışın favorileri arasında gösteriliyordu. Yarışın diğer favori isimleri o dönem Illinois eyaleti senatörü olan Barack Obama ve eski North Carolina senatörü John Edwards'dı.²⁸ 2008 yılındaki Demokrat Parti ön seçimleri parti tarihinin en gergin ön seçimlerinden birine sahne oldu ve Obama ile Clinton kampanyaları birbirlerine karşı sert bir söz savaşına girdiler.²⁹ Clinton kampanyası o dönemde kendi içinde sorunlarla boğuşmak zorunda kaldı zira *Newsweek* tarafından "Bill faktörü"³⁰ olarak anıldığı şekliyle Bill Clinton kampanyadan habersiz ve metinlere bağlı kalmadan yaptığı açıklamalarla Hillary Clinton'ın kampanyası için bir yük haline geldi.³¹ Kamuoyu nezdinde hala oldukça popüler olan Bill Clinton'ın özellikle South Carolina ön seçimleri sırasında farklı gruplarla girdiği polemikler bu noktada onun sağlayacağı avantajı da ortadan kaldırmış oldu. Sonuçta araya giren Demokrat Parti'nin etkili isimlerinin gayretiyle Hillary Clinton yarıştan çekildi ve daha sonra Obama kampanyasına aktif destek verdi. Elbette bu süreçte Demokrat Parti'nin ağır toplarından bir kısmının Obama'ya destek vermesi parti içinde de ciddi bir çatlağı beraberinde getirdi. Önce Kennedy'nin kızı *New York Times* gazetesine yazdığı makale ile daha sonra da Ted Kennedy özellikle Hispantik oyların Obama'yı desteklemesi konusundaki çabaları bu noktada

23. Joshua Green, "The Front-Runner's Fall", *The Atlantic*, Eylül 2008, <http://www.theatlantic.com/magazine/archive/2008/09/the-front-runner-s-fall/306944>, (Erişim tarihi: 17 Ekim 2016).

24. Ed Pilkington ve Andrea Bernstein, "9/11 Tapes Reveal Raw and Emotional Hillary Clinton", *The Guardian*, 9 Eylül 2016.

25. Fred Kaplan, "Hillary Clinton Told the Truth About Her Iraq War Vote", *Slate*, 4 Şubat 2016.

26. Tim Hains, "Hillary Clinton: Voting For Iraq War Was, 'From My Perspective, My Mistake'", *Real Clear Politics*, 7 Eylül 2016.

27. "Clinton Defends Her Iraq War Vote", MSNBC, 14 Mart 2016, <http://www.msnbc.com/hardball/watch/clinton-defends-her-iraq-war-vote-644430403940>, (Erişim tarihi: 17 Ekim 2016).

28. Dan Balz, "Hillary Clinton Opens Presidential Bid", *The Washington Post*, 21 Ocak 2007.

29. Glenn Thrush, "Clinton's '08 Slaps Still Sting Obama", *Politico*, 8 Ocak 2013.

30. Andrew Romano, "THE BILL FACTOR", *Newsweek*, 5 Temmuz 2008.

31. Amy Chozick, "As 2016 Nears, Clinton Keeps in Mind Mistakes of 2008 Campaign", *The New York Times*, 18 Aralık 2014.

ciddi etki yarattı. Daha önceleri Clinton'lar ile son derece yakın ilişkisi olan Kennedy'lerin bu çıkışı iki aileyi de birbirinden uzaklaştırdı. Cumhuriyetçi Parti'den John McCain'e karşı yarışan Barack Obama başkan seçildi.

Tüm yıl boyunca gergin bir seçim yarışı geçirmelerine karşın Başkan Obama kabinesini kurarken Clinton'a Dışişleri Bakanlığını önerdi. Bu öneri aslında birçoklarına göre Clinton'ın kampanyasını bitirmesi karşılığında seçimlerden önce varılmış bir anlaşma gereği meydana gelmişti. Ancak bu iddialar hiçbir zaman doğrulanmadı. Daha sonra başta James Mann olmak üzere bazı gazetecilerin yazdığı kitaplarda ise Clinton'ın Obama'nın kampanyasındaki bazı isimler tarafından Obama'ya çok yakın bazı isimlere rağmen yönetime davet edildiği iddia edildi. Bu kitaplarda özellikle Senato'da artık iyice güçlenen bir Clinton'ın Obama'yı zora sokabileceğinin göz önünde bulunduğu ifade edildi. Clinton bu öneriyi önce reddetmesine rağmen daha sonra kabul etti ve 2009 yılında başladığı Dışişleri Bakanlığı görevini 2013 yılına kadar sürdürdü. Clinton bu görevi boyunca Bush döneminde birçok ülkeyle bozulan ilişkileri düzeltmek için oldukça sık yurt dışı seyahatleri yaptı. Görevi bıraktığında yaptığı konuşmalarda 112 ülkeye seyahat ettiğini vurguladı.³²

Clinton'ın Dışişleri Bakanı olduğu dönemde öne çıkan bir dizi gündem başlığı ise pek de fazla alıcı bulmayan ve eleştiri almasına yol açan gelişmeler arasında sayıldı. Bu gelişmelerden en öne çıkanı Clinton'ın kotardığı ve ABD-Rusya ilişkilerini yeniden rayına oturtmayı amaçlayan 2009 tarihli "reset" anlaşması oldu.³³ Bu anlaşma çok ses getirdiyse de takip eden bir iki yılda iki ülke arasındaki ilişkiler o denli olumsuz bir yönde seyretti ki "reset" anlaşması bir fiyasko olarak anılmaya başladı. Özellikle Arap Baharı sürecindeki anlaşmazlıklar ve Rusya'nın Edward Snowden adlı istihbarat çalışanına kucak açması "reset" anlaşmasının getirdiği olumlu yönleri tamamen

gölgeledi.³⁴ Clinton daha sonra yaptığı açıklamalarda bu anlaşmanın aslında Başkan Obama'nın isteği üzerine gerçekleştiğini dahası kendisinin Obama yönetimini sürekli olarak Putin konusunda uyardığını iddia etti.

Hillary Clinton'ın Dışişleri Bakanlığı görevi sırasında resmi yazışmalarını kendi evinde kurdurduğu bir sunucuyu kullanarak kişisel e-posta adresi üzerinden yaptığının ortaya çıkması bir skandala neden oldu.

Clinton'ın Dışişleri Bakanlığı döneminde vuku bulan bir diğer önemli gelişme ise 2010 yılının Aralık ayında başlayan Arap Baharı protestoları oldu. Clinton Arap ülkelerindeki demokratik geçiş dönemlerini destekleme yanlısı bir politika izledi. 2012 yılında Arap Baharı hakkında yaptığı bir konuşmada şöyle dedi:

Bizler her gün demokrasilerini daha ileriye taşımak, evrensel haklarını korumak ve ekonomik gelişimin önünü açmak isteyenlerin yanında yer almalıyız. Bu, uzun vadede daha yetkin ortaklara ve daha uzun vadeli bir güvenlik şemsiyesine kavuşmamızı sağlayacaktır.³⁵

Clinton bu süreçte özellikle Libya'ya yapılan askeri operasyon konusunda yönetimi ikna eden üç kişiden biri olarak anıldı. Samantha Power ve Susan Rice ile birlikte bu süreci yönettiği sıklıkla gündeme geldi. Bununla birlikte Arap Baharı sürecinin kaotik durum ve güvenlik zaafı Clinton'ın siyasi kariyerindeki en zorlu anlardan birinin yaşanmasına da neden oldu. 11 Eylül 2012'de Libya'nın Bingazi şehrindeki Amerikan Konsolosluğuna düzenlenen saldırıda dönemin Libya Büyükelçisi Christopher Stevens'in da aralarında olduğu üç Amerikalı öldürüldü. Saldırının ardından Clinton, "Dışişleri Bakanlı-

32. "Second Time Lucky for Hillary Clinton?", BBC, 20 Eylül 2016.

33. Adam Taylor, "The Failure of the U.S.-Russia Reset in 9 Photos", *The Washington Post*, 17 Mart 2014.

34. Taylor, "The Failure of the U.S.-Russia Reset in 9 Photos".

35. Andrew Quinn, "Clinton Says U.S. Must Embrace Arab Spring Despite Dangers", Reuters, 12 Ekim 2012.

ğının dünya çapındaki 275 misyonunda çalışan 60 bini aşkın insanın başında ben varım ve (bu saldırının) sorumluluğu benim omuzlarımda”³⁶ demek zorunda kaldı.

Saldırdan önceki günlerde konsolosluk ve buraya ait ek bir binadaki güvenlik önlemlerinin artırılması yönünde bir talep geldiği fakat Dışişleri Bakanlığının bu konuda adım atmadığı yönündeki haberler Cumhuriyetçilerin ve Clinton’a alerji duyan kesimlerin saldırılardan onu sorumlu tutmasının temelini oluşturdu. Clinton’ın saldırıları önleyememiş olmanın sorumluluğunu üstlenmesinin hemen ardından Senato İstihbarat Komitesi saldırılarla ilgili bir soruşturma komisyonu kurulacağını açıkladı. Temsilciler Meclisi İstihbarat Komitesi de bu konuyla ilgili ayrı bir oturum yapacağını açıkladı. Clinton ilki 2013 ve ikincisi de 2015 yılında olmak üzere iki kez Temsilciler Meclisi komitesinde ifade verdi. 2015 yılındaki ifadesi Clinton destekçileri tarafından bu konunun artık kapandığı şeklinde sunuldu. Clinton bu oturumda tam 11 saat ifade verdi ve toplantı Clinton ile Cumhuriyetçi Parti’li karşıtları arasında tam bir restleşme havasında geçti.³⁷ İki yılı aşkın bir süreye yayılan Temsilciler Meclisi’nin Bingazi soruşturması 800 sayfalık bir raporla sonuçlandı. Raporda Obama yönetiminin Bingazi’deki konsoloslüğün güvenliğini sağlamamaktan dolayı suçlu olduğu savunuldu.³⁸

Bingazi soruşturması bir yandan Demokratlar ve Cumhuriyetçiler arasında ciddi bir kutuplaşmaya yol açan bir konu olurken bir yandan da Clinton’ın başkanlık kampanyasını etkileyen önemli bir skandalın ortaya çıkmasına neden oldu. Komisyonun soruşturması sırasında Hillary Clinton’ın Dışişleri Bakanlığı görevi sırasında resmi yazışmalarını güvenli bir kurumsal e-posta adresi üzerinden değil kendi

evinde kurduğunu bir sunucuyu kullanarak kişisel e-posta adresi üzerinden yaptığı ortaya çıktı.³⁹ Bu gelişmenin ardından Clinton bu kez FBI tarafından gizli bilgi ve belgeleri usulüne ve kurallara uygun kullanmamak şüphesiyle soruşturmaya alındı.⁴⁰ Her ne kadar soruşturma neticesinde FBI Direktörü James Comey, Clinton hakkında iddianame hazırlanmasına lüzum görmemiş olsa da birçok seçmen için Clinton’ın güvenilirliği zedelenmiş oldu.⁴¹ Öte yandan Trump kampanyası da Clinton’ın şahsi e-posta adresini kullanmasını, FBI soruşturmasının başlamasıyla birlikte Clinton’ın 30 bin civarında şahsi e-postasını silmiş olmasını ve yardımcılarının ifade vermemek yönünde anayasal haklarını kullanmalarını sert bir şekilde eleştirmeye devam etti. Trump ilk televizyon tartışmasında bu konuda şunları söyledi: “Yanınızda çalışanlara bu konuda konuşmama hakkını kullanmalarını salık verip onları soruşturmadan korursanız, işte bu şahsi sunucuyu kuran adama aynı tavsiyeyi verirseniz, işte bu rezil bir durum. Gerçekten, bakan tüm ülke bunun rezil bir durum olduğunu düşünüyor.”⁴² İkinci tartışmada Trump meseleyi tekrar gündeme getirerek kendisinin başkan olması durumunda Clinton’ın bu e-posta skandalı sebebiyle hapiste olacağını altını çizdi.

CUMHURİYETÇİ PARTİ ADAYI: DONALD J. TRUMP

Trump ABD yakın tarihine geçmişinde siyasi tecrübesi olmadığı halde iki ana partiden birinin başkan adayı olan nadir bir isim olarak geçti. ABD’de daha çok emlak alanındaki yatırımlarıyla bilirse de Trump televizyon

36. Elise Labott, “Clinton: I’m Responsible for Diplomats’ Security”, CNN, 16 Ekim 2012.

37. Glenn Trush ve Gabriel Debenedetti, “5 Takeaways from Clinton’s Marathon Benghazi Testimony”, Politico, 22 Ekim 2015.

38. Stephen Collinson, “Benghazi Panel Caps 2-Year Probe: No Bombshell, Faults Administration”, CNN, 28 Haziran 2016.

39. Rachael Bade, “McCarthy’s Benghazi Gift to Team Hillary”, Politico, 10 Ocak 2015.

40. Matt Zapposky ve Rosalind S. Helderman, “FBI Releases Hillary Clinton Email Investigation Documents”, *The Washington Post*, 2 Eylül 2016.

41. Mark Landler ve Eric Lichtblau, “F.B.I. Director James Comey Recommends No Charges for Hillary Clinton on Email”, *The New York Times*, 5 Temmuz 2016.


42. Jeff Stein, “Donald Trump’s Attack over Hillary Clinton’s Emails Shows Just How Confused the ‘Email Controversy’ has Become”, *Vox*, 26 Eylül 2016.

programcılığından yemek alanına kadar birçok alana el atmış ünlü birisi. 20 yıldan bu yana siyasetin içinde olan Clinton'ın aksine Trump herhangi bir siyasi pozisyona ne seçilmiş ne de atanmış bir isim. Siyasette tecrübesiz olması ve kendisini ön plana çıkartan iş adamı kişiliği nedeniyle birçok kişi Trump'ın başkanlık kampanyası yürüteceğine inanmakta zorluk çekmişti.⁴³ Fakat Trump iş adamı kimliğini kendisine destek toplamakta mahirce kullandı ve kendisini "Amerikan başarı hikayesinin vücut bulmuş hali" olarak sundu.⁴⁴ Ön seçim döneminde Cumhuriyetçi Parti içinde topladığı desteği genel seçimde Clinton'a karşı ciddi bir aday olmakta kullanmaya devam eden Trump, seçim sürecinde ortaya çıkan tüm skandallara rağmen özellikle en sıkı takipçileri arasındaki desteğinin istikrarlı bir şekilde devam ettiğini gördü.

Trump 2016 seçimlerinden önce de başkanlığa aday olmayı düşünmüştü. 2012 yılında Cumhuriyetçi Parti'den aday olmayı gündeme almışsa da kısa zaman sonra bu fikrinden vazgeçmişti.⁴⁵ O dönemdeki girişimi kısa ömürlü olmasına rağmen Trump'ın kampanyanın geri kalan döneminde Obama'nın doğum yerini sorgulayan kesimlere verdiği destek sayesinde bu marjinal kesimin başlattığı hareket gündemin ön sıralarına taşınmış, kampanyanın genel söylemsel düzeyi üzerinde etkili olmuştu.⁴⁶ Başkan Obama sonuçta 2011 yılında doğum belgesini kamuyla paylaşarak tartışmalara son vermeye çalışsa da bu konu özellikle aşırı sağ gruplar arasında önem taşımaya devam etti.⁴⁷ ABD'nin ilk siyahi başkanı Obama'nın Amerikan topraklarında doğmamış olabileceğini dolayısıyla başkanlığının meşru ol-

madığını düşünen aktivist gruplara liderlik eden ve bu yüzden ırkçılıkla suçlanan Trump, sonuçta 2016'da Obama'nın ABD'de doğduğunu kabul ettiğini açıkladı. Ancak bunu yaparken de Obama'yı doğum belgesini açıklamaya zorlamış olmaktan "gurur duyduğunu" söyleyerek kendisinin siyasi bir başarısı olarak sundu.⁴⁸

GRAFİK 3: DONALD J. TRUMP



Başkan Adaylığını Duyurdu: 2015
Çırac Adli Televizyon Programının Sunucusu: 2015
Manhattan'daki Trump Kuleleri'nin Açılması: 1983
Trump Organizasyonunu Sahibi Olması: 1972
University of Pennsylvania, Wharton School of Business'dan Mezuniyeti: 1968

Trump 1968 yılında University of Pennsylvania'ya bağlı prestijli Wharton School of Business'da lisans eğitimini tamamladı.⁴⁹ Öğrenciliği sırasında Vietnam Savaşı'na katılmamak için birkaç kez öğrenci tehirini kullandı ve daha sonra tıbbi gerekçelerle tecil aldı.⁵⁰ Trump ve kampanya yetkilileri Trump'ın aldığı tecilin haklı bir tıbbi gerekçeye dayandığını savunsalar da onun Vietnam Savaşı'na katılmamış olması kampanya süresince önüne gelmeye devam etti.⁵¹ Trump ayrıca Vietnam'da görev yapan Senatör John McCain'i Kuzey Vietnam tarafına esir düşmekle eleştirmesiyle de büyük bir tartışmaya yol açtı.⁵²

48. Jesse Byrnes, "Trump 'Very Proud' of Role in 'Birther' Theory", *The Hill*, 29 Eylül 2016.

49. "Two Hundred and Twelthly Commencement for the Conferring of Degrees", University of Pennsylvania, 20 Mayıs 1968, http://www.archives.upenn.edu/primdocs/upg/upg7/upg7_1968.pdf, (Erişim tarihi: 17 Ekim 2016).

50. Craig Whitlock, "Questions Linger about Trump's Draft Deferrals During Vietnam War", *The Washington Post*, 21 Temmuz 2015.

51. Steve Eder ve Dave Philipps, "Donald Trump's Draft Deferrals: Four for College, One for Bad Feet", *The New York Times*, 1 Ağustos 2016.

52. Jonathan Martin ve Alan Rappoport, "Donald Trump Says John McCain is No War Hero, Setting off Another Storm", *The New York Times*, 18 Temmuz 2015.

43. Mark Leibovich, "Donald Trump is Not Going Anywhere", *The New York Times*, 29 Eylül 2016.

44. "About Donald Trump", Donald Trump, <https://www.donald-trump.com/about>, (Erişim tarihi: 17 Ekim 2016).

45. Ewen MacAskill, "Donald Trump Bows out of 2012 US Presidential Election Race", *The Guardian*, 16 Mayıs 2011.

46. Michael D. Shear, "Obama Releases Long-Form Birth Certificate", *The Caucus*, 27 Nisan 2011.

47. Alan Silverleib, "Obama Releases Original Long-Form Birth Certificate", *CNN*, 28 Nisan 2011.

Trump üniversiteyi bitirmesinden kısa süre sonra aile işlerinin başına geçti ve bu şirketler grubunu Trump Organizasyonu olarak adlandırdı.⁵³ Kendisi ile yapılan tüm mülakatlarda bu süreçte sadece babasından kredi alarak iş hayatına başladığını ve kendine ait bu “imparatorluğu” çalışarak oluşturduğunu iddia etti. Trump bugün işlerinin çoğunu bu şirket üzerinden yapıyor. Trump’ın şirketin başına geçmesinin ardından Amerikan Adalet Bakanlığı Trump Organizasyonu’nu ev kiralama süreçlerinde ırka dayalı ayırım yaptığı iddiasıyla dava etti ve bu süreç Clinton tarafından iki aday arasındaki 26 Eylül 2016’da yapılan ilk televizyon tartışmasında da gündeme getirildi.⁵⁴ Donald Trump emlak piyasasında ilk başlarda sorun yaşadıysa da kariyerinin ilerleyen bölümünde piyasanın önemli oyuncularından biri olmaya devam etti ve dünya çapında birçok otele ve projeye ismini verdi.

Trump 2002 yılında televizyoncu Mark Burnett ile anlaşarak Türkiye’de de “Çıracak” adıyla yayınlanan yarışma programını yapmaya başladı. Programın yayımlandığı yıllarda NBC programının kamu ilişkileri direktörlüğünü yapan Jim Dowd *Washington Post*’a yaptığı açıklamada bu program sayesinde kendisiyle ilgili kamuoyundaki algının değişmesinin bugün Trump’ın başkan adayı olmasında önemli rol oynadığını söyledi.⁵⁵ Trump’ın başkan adaylığını ilan etmesiyle yarışmanın sunuculuğundan çekilmesine rağmen hem Çıracak, hem de ünlülerin yarıştığı versiyonu “Şöhretli Çıracak” (Celebrity-Apprentice) programı yayına devam etti.⁵⁶ Trump’ın televizyon kariyerinde bu programlara ek olarak “Miss Universe”

53. Dylan Roach, “We Condensed Donald Trump’s Lifetime into a Simple Infographic”, *Business Insider*, 11 Eylül 2015.

54. Glenn Kessler, “Trump’s Claim That a Racial Discrimination Suit was ‘Brought Against Many Real Estate Firms’”, *The Washington Post*, 28 Eylül 2016.

55. “Donald Trump, Remade By Reality TV”, *The Washington Post*, <http://www.washingtonpost.com/sf/national/2016/01/27/deciders-trump/>, (Erişim tarihi: 17 Ekim 2016).

56. Emily Yahr, “Donald Trump’s ‘Apprentice’ May Never End: The Odd Story Behind the Reality Show That will Not be Stopped”, *The Washington Post*, 18 Haziran 2016; Eric Bradner, “Donald Trump Giving up ‘The Apprentice’ to Run for President”, *CNN*, 28 Haziran 2016.

ve “Miss America” adlı güzellik yarışmalarının yapımcılığı da yer alıyor. Fakat Trump’ın Meksikalılar hakkında söylediği tartışma yaratan sözlerinin ardından yarışmaların yayıncısı NBC kanalı artık bu yarışmaları yayınlamayacağını açıkladı.⁵⁷

Trump 2005 yılından bu yana Melania Trump ile evli. Slovenya’dan 1990 yılında Amerika’ya göç eden Melania Trump’ın *New York Post* gazetesinde ABD’ye geldiği varsayılan tarihten öncesine ait olduğu iddiasıyla yayınlanan fotoğrafları genç mankenin göçmenlik statüsünü ve o dönemde çalışma izni olmadan çalışmış olabileceği tartışmalarına yol açtı.⁵⁸ Kampanyası süresince göçmenlik konusunu işleyen Trump’ın kendi eşinin göçmenlik yasalarını çiğnemiş olması ihtimali potansiyel bir skandal olarak görülmüştü fakat halen belirsizliğini korusa da bu konu kamuoyunda çok uzun süre tartışılmadı.⁵⁹ Trump ilki 1972’de üç çocuklarının olduğu Ivana Zelnickova ile ve ikincisi 1993 yılında tek çocuklarının olduğu Marla Maples ile olmak üzere iki kez evlenmişti.⁶⁰ Trump’ın en büyük üç çocuğu ve damadı Jared Kushner kampanyaya aktif şekilde destek veriyorlar.⁶¹ Trump’ın en büyük kızı Ivanka Trump Cumhuriyetçi Parti Kongresi’nde babasını sunarken,⁶² yine burada bir konuşma yapan karısı Melania Trump ise konuşmasında Michelle Obama’nın 2008 yılında Demokrat Parti Kongresi’ndeki konuşmasından intihal yaptığı yönünde eleştiri aldı.⁶³

57. Nolan Feeney, “NBC Cuts Ties with Donald Trump Over Immigration Remarks”, *TIME*, 29 Haziran 2015.

58. Ben Schreckinger ve Gabriel Debenedetti, “Gaps in Melania Trump’s Immigration Story Raise Questions”, *Politico*, 8 Nisan 2016.

59. Philip Bump, “One Melania Trump Immigration Mystery Solved. One Still to Go.”, *The Washington Post*, 14 Eylül 2016.

60. Hannah K. Gold, “Donald Trump’s Life and Career: A Timeline”, *Rolling Stone*, 9 Eylül 2015.

61. Michael Barbaro ve Jonathan Mahler, “Quiet Fixer in Donald Trump’s Campaign: His Son-in-Law, Jared Kushner”, *The New York Times*, 4 Temmuz 2016; Jonathan Mahler, “In Campaign and Company, Ivanka Trump has a Central Role”, *The New York Times*, 16 Nisan 2016.

62. “Ivanka Trump’s Full Speech from the 2016 RNC”, *Politico*, 21 Temmuz 2016, <http://www.politico.com/video/2016/07/ivanka-trumps-full-speech-from-the-2016-rnc-060049/>, (Erişim tarihi: 17 Ekim 2016).

63. Maggie Haberman, Alan Rappoport, Patrick Healy ve Jonathan Martin, “Questions Over Melania Trump’s Speech Set off Fingerprinting”, *The New York Times*, 19 Temmuz 2016.

Trump ısrarla siyaset dışından gelmesi ve siyasi tecrübesinin olmamasının bir başkan adayı için avantaj olduğunu savundu. Trump ön seçim sürecinde siyasi sistemin “çarpık ve yozlaşmış” olduğunu söyledi ve bu sistemi ancak siyaset dışı bir ismin düzeltebileceğini savundu. Trump’ın bir diğer tezi ise kendisinin ikili ve uluslararası anlaşmalarda ABD için daha avantajlı şartlar sağlayacağı ve daha iyi bir müzakereci olduğu idi. Trump iş hayatı boyunca uluslararası birçok iş anlaşmasına imza attığını ve buradaki tecrübesini ABD’nin çıkarına kullanacağını savundu. Özellikle *Müzakere Sanatı* adlı oldukça çok satmış kitabını her seferinde ABD lehine daha iyi anlaşmalar yapabildiğini sağlayacağına dair bir kanıt olarak sundu.

Bununla birlikte geçtiğimiz yıllarda Trump’la iş yapan bazı isimler ise Trump’ın kendilerine ödeme yapmadığını ileri sürdüler.⁶⁴ Kampanya boyunca Trump’ın bahsettiği kadar başarılı bir iş adamı olmadığına ilişkin birçok iddia ileri sürüldü. Bu iddialara ek olarak *New York Times* gazetesinin Ekim ayının başında Trump’ın vergi kayıtlarına ulaşmasıyla Trump’ın 1995 yılında 916 milyon dolarlık bir kayba uğradığı ve bunun ardından ABD hükümetiyle anlaşarak takip eden 15 yıl boyunca aynı rakamdaki vergi yükünden muaf tutulduğu ortaya çıktı.⁶⁵ Trump bu tür vergi muafiyetlerinden bütün akıllı ve iş bilen iş adamlarının yararlandığını savunup iş hayatındaki tecrübesiyle vergi sistemini düzeltebilecek tek isim olduğunda ısrar etmeye devam etti.⁶⁶ Özellikle adaylar arasındaki ilk tartışma sırasında Clinton’ın gündeme getirdiği vergi vermemeyi akıllıca olarak adlandıran Trump oldukça tepki çekti.

64. Steve Reilly, “USA TODAY Exclusive: Hundreds Allege Donald Trump doesn’t Pay his Bills”, USA Today, <http://www.usatoday.com/story/news/politics/elections/2016/06/09/donald-trump-unpaid-bills-republican-president-laswuits/85297274>, (Erişim tarihi: 17 Ekim 2016).

65. David Barstow, Susanne Craig, Russ Buettner ve Megan Twohey, “Donald Trump’s Tax Records Show He could have Avoided Taxes for Nearly Two Decades, The Times Found”, *The New York Times*, 1 Kasım 2016.

66. “Donald Trump’s Letter”, *The New York Times*, 1 Kasım 2016.

Trump’ın mali durumu ve vergileriyle ilgili spekülasyonlar dışında seçim kampanyası süresince iş hayatıyla ilgili bazı diğer iddialar da ortaya atıldı. Örneğin 2016 yılının Eylül ayı sonunda *Newsweek* dergisinde yer alan bir haberde Trump’ın Küba ile Amerikan yaptırımlarına aykırı olarak iş yaptığı ve federal yasaları ihlal ettiği öne sürüldü.⁶⁷ *Washington Post* gazetesi ise Trump Vakfı adıyla kurulan yardım derneğinin yetkisi dışında bağış topladığını savundu.⁶⁸ Bu haberin ardından New York Savcılığı Trump Vakfı’na yardım toplamayı durdurmasını emretti ve vakfın 15 gün içinde gerekli ve doğru evrakla ilgili makamlara başvuru yapması gerektiğini söyledi.⁶⁹ Bunlara ek olarak Trump’ın Rusya’da iş yaptığı ve Rusya Devlet Başkanı Vladimir Putin’le arasının iyi olmasının bundan kaynaklandığı ileri sürüldü fakat bu iddialar henüz ispat edilmedi.⁷⁰

Siyasette tecrübesiz ve iş adamı olması nedeniyle birçok kişi Trump’ın başkanlık kampanyası yürüteceğine inanmakta zorlandı. Fakat Trump iş adamı kimliğini destek toplamakta mahirce kullandı ve kendisini “Amerikan başarı hikayesinin vücut bulmuş hali” olarak sundu.

Trump’ın başkanlık kampanyasındaki en büyük skandal ise 8 Ekim günü patlak verdi. Trump’ın 2005 yılında “Access Hollywood” isimli televizyon şovunun sunucusu Billy Bush’la konuşurken kadınlar hakkında yakışsız ve aşağılayıcı sözler sarf ettiğini belgeleyen bir video kaydı *Washington Post* gazetesinin internet say-

67. Kurt Eichenwald, “How Donald Trump’s Company Violated the United States Embargo Against Cuba”, *Newsweek*, 29 Eylül 2016.

68. David A. Fahrenthold, “Trump Foundation Lacks the Certification Required for Charities that Solicit Money”, *The Washington Post*, 29 Eylül 2016.

69. David A. Fahrenthold, “Trump Foundation Ordered to Stop Fundraising by N.Y. Attorney General’s Office”, *The Washington Post*, 3 Ekim 2016.

70. Jose Pagliery, “Donald Trump’s Ties to Russia Explained”, CNN, 31 Temmuz 2016.

fasında yayınlandı.⁷¹ Bu kaydın yayınlanmasının hemen ardından sarf ettiği sözler için özür dileyen Trump yine de bu sözlerin sporcuların sürekli yaptıkları “soyunma odası muhabbeti” gibi olduğunu söyleyerek kendisini savundu.⁷² Cumhuriyetçi Parti içinde bu videoya nasıl tepki verileceği önemli bir ayrıma yol açtı. Partinin merkez kanadındaki John McCain ve liderlik konumundaki Paul Ryan gibi isimler Trump’ı kınayıp desteklerini geri aldığını ifade ederken Çay Partisi gibi akımlara yakın isimler ise Trump’ın yanında yer aldılar.⁷³ Trump Twitter üzerinden yaptığı açıklamayla partinin prangalarından kurtulduğunu belirterek, “Artık Amerika için savaşmaya kendi uygun gördüğüm şekilde devam edeceğim” dedi.⁷⁴

Trump orta ve alt sınıflar ve bilhassa beyaz seçmenler arasında büyük rağbet görüyor. Özellikle oy verme oranının oldukça düşük olduğu ABD’de bu kesimleri sandığa getirme konusunda Trump’ın mesajları teşvik edici bir güç olmuş durumda.

Trump’ın bu ifadeleri konusunda Cumhuriyetçi Parti içinde yaşanan tartışma aslında Trump’ın resmen aday aday olması sonrasında partiyi bölmeye başlamıştı. Seçim kampanyasına başladığı andan beri Trump, ABD siyasetinde anlaşmazlık yaratan bir figür olarak öne çıktı. Trump ön seçimlerde yarışan 17 Cumhuriyetçi aday adayından biriydi ve ön seçim süresince diğer adaylardan neredeyse her birine farklı suçlamalar ve hakaretler

yöneltti.⁷⁵ Trump’ı son dakikaya kadar zorlayan adaylardan Ted Cruz ile Trump arasında ikilinin eşlerini ve Cruz’un dedesini de içine alan, sıklıkla gerginleşen ve bir başkanlık yarışı için oldukça da seviyeyi düşüren tartışmalar yaşandı. Öyle ki Cruz Cumhuriyetçi Parti Kongresi’nde yarıştan çekilmesine rağmen partinin adayı Trump’a destek vermeyi reddetti ve takipçilerine “vicdanlarının sesini dinlemelerini” önerdi. Cruz ancak Eylül ayının sonunda Trump’ı destekleyeceğini açıkladı.⁷⁶

Partinin önde gelen isimlerinden örneğin eski başkanlardan George W. Bush ve George H. W. Bush gibi, Trump’a destek verip vermeyeceğini henüz açıklamayan siyasetçiler var. Trump’a destek vereceğini açıklayan Cruz gibi bazı isimler çok da istemeyerek ve daha çok Clinton’a duydukları tepki nedeniyle Trump’a destek olacaklarını açıkladılar. Bazı Cumhuriyetçi Parti yetkilileri ve siyasi danışmanlar ise Trump’ı ne aday olarak ne de başkan seçilmesi halinde destekleyeceklerini vurgulayan bir açıklama yayınladılar.⁷⁷ Özellikle partinin içinde dış politika konusundaki ağır toplar, hem neocon isimler hem de daha geleneksel Cumhuriyetçi parti dış politika uzmanları, Trump’a en erken tepki koyan isimler arasında yer alıyor. Bu isimlerin arasında Paul Wolfowitz ve Richard Armitage de bulunuyor. Eski Genelkurmay Başkanı ve Dışişleri Bakanı Colin Powell ise Trump’ı bir ulusal facia olarak tanımlamayı tercih etti.

Tüm bu skandallara ve partisinden gördüğü gönülsüz desteğe rağmen Trump Cumhuriyetçi Parti tabanında popüler kalmaya ve rağbet görmeye devam etti. Bunun nedenlerinden birisinin Trump’ın kendisi ve takipçileri hakkındaki eleştirileri kabullenip bunu lehine kullanması oldu-

71. David A. Fahrenthold, “Trump Recorded having Extremely Lewd Conversation about Women in 2005”, *The Washington Post*, 8 Ekim 2016.

72. Michael Finnegan ve Kurtis Lee, “Trump Apologizes Amid Republican Uproar over his Boasts about Groping Women”, *Los Angeles Times*, 7 Ekim 2016.

73. Janet Hook ve Reid J. Epstein, “GOP Feuds Over Support for Donald Trump”, *The Wall Street Journal*, 11 Ekim 2016.

74. Sean Sullivan, Robert Costa ve Dan Balz, “Trump Declares War on GOP, Says ‘The Shackles have been Taken off’”, *The Washington Post*, 11 Ekim 2016.

75. “Trump’s Most Insulting Jabs at other Presidential Candidates”, *The Washington Post*, https://www.washingtonpost.com/politics/trumps-most-insulting-jabs-at-other-presidential-candidates/2015/09/10/ba78051a-57e7-11e5-b8c9-944725fd3b9_gallery.html, (Erişim tarihi: 17 Ekim 2016).

76. Bill Rehkoft, “FULL SPEECH: Ted Cruz Addresses Republican Convention Delegates”, *The Hill*, 20 Temmuz 2016.

77. David E. Sanger ve Maggie Haberman, “50 G.O.P. Officials Warn Donald Trump Would Put Nation’s Security ‘at Risk’”, *The New York Times*, 8 Ağustos 2016.

ğunu söylemek mümkün. Örneğin Clinton'ın Eylül ayında kapalı bir bağış toplama toplantısında Trump'ın destekçileri hakkında sarf ettiği "bir grup zavallı", ırkçı ve kadınlardan nefret eden grup gibi tanımlamalar Trump tarafından kendi destekçilerinden bağış toplamakta kullanıldı.⁷⁸ Trump kampanya boyunca Amerikan işçisinin yaşam kalitesini ve statüsünü artırmak, yasa dışı göçmenliğe son verip ABD'den kaçan istihdamı geri getirmek gibi popülist vaatlere öncelik verdi. Parti tabanında yer alan insanların korkularını etkili bir şekilde araçsallaştırmayı da başardı. Bu şekliyle aslında Amerikan toplumdaki bazı kesimlerde yer alan bu dışlayıcı ve "kaygılı" duyguları su yüzüne çıkarırken öte yandan da bu duyguların daha geniş kesimlere yayılmasını sağladı.

Trump'ın başarısının bir başka nedeni ise bir yandan kendi kampanyasını finanse ederken bir yandan da siyasi süreçlerden dışlandıklarını hisseden ateşli taraftar tabanının desteğini almaya devam etmesinde yatıyor. Trump orta ve alt sınıflar ve bilhassa beyaz seçmenler arasında büyük rağbet görüyor ve bu seçmenler mitingleri ve sandıkları doldurmaya devam ediyor. Özellikle oy verme oranının oldukça düşük olduğu ABD'de bu kesimleri sandığa getirme konusunda Trump'ın mesajları teşvik edici bir güç olmuş durumda. Bu da Trump'ın bir yandan geleneksel Cumhuriyetçi tabanın bir kısmından bir yandan da "sağın bilinçaltı" olarak adlandırılan daha marjinal sağ kesimlerden destek alması anlamına geliyor.⁷⁹ Trump ile bu "bilinçaltı akımı" arasındaki ilişkinin doğasını tam anlamıyla kestirmek oldukça güç zira bu akım genelde sanal platformlar üzerinden organize oluyor ve görüşleri daha muğlak bir çerçevede gözlemlenebiliyor.⁸⁰

78. Dan Merica ve Sophie Tatum, "Clinton Expresses Regret for Saying 'Half' of Trump Supporters are 'Deplorables'", CNN, 12 Eylül 2016.

79. "Donald Trump's Alt-Right Brain", *The New York Times*, 5 Ekim 2016.

80. "Pepe and the Stormtroopers", *The Economist*, 17 Ekim 2016.

BAŞKAN YARDIMCISI ADAYLARININ PROFİLLERİ

4 Ekim 2016'da Demokrat Tim Kaine ve Cumhuriyetçi Mike Pence başkan yardımcılarını arasında yapılacak ilk ve tek televizyon tartışmasında karşı karşıya geldiler. Amerikan siyasi tarihinin başından itibaren rolü ve işlevi tartışılan başkan yardımcılığı makamı siyasi sistemin temel taşlarından biri olmaya devam ediyor.⁸¹ Beyaz Saray'ın internet sayfasındaki açıklamaya göre "başkan yardımcısının temel görevi başkanın görevini yapamaz hale gelmesi halinde anında görevi devralmaya hazır olmak" şeklinde tanımlanıyor.⁸² Başka kaynaklarda ise başkan yardımcılığı makamı hakkında "federal hükümetin en az anlaşılan, en fazla alaya alınan ve görmezden gelinen anayasal kurumu" tanımlaması kullanılıyor.⁸³

Son yıllarda başkan yardımcılığı makamının görevi ve işlevinde dönüşümler yaşandığını görüyoruz ve bazı uzmanlar bu nedenle başkan yardımcılığının tarih boyunca oynadığı rolün ötesine geçtiğini savunuyorlar.⁸⁴ Nitekim son iki başkan yardımcısı Dick Cheney ve Joe Biden, karar alma süreçlerinde oldukça aktif ve etkili olan bir performans sergilediler.⁸⁵

Cheney ve Biden kadar etkili olup olmayacakları belirsizliğini korusa da Tim Kaine ve Mike Pence ikilisinden biri 8 Kasım'da başkan yardımcısı seçilecek ve dört yıl süreyle bu görevde kalacaklar.

81. Arthur Schlesinger, JR., "Is the Vice Presidency Necessary?", *The Atlantic*, Mayıs 1974, <http://www.theatlantic.com/magazine/archive/1974/05/is-the-vice-presidency-necessary/305732>, (Erişim tarihi: 17 Ekim 2016).

82. "The Executive Branch", White House, <https://www.whitehouse.gov/1600/executive-branch#vicepresident>, (Erişim tarihi: 17 Ekim 2016).

83. "Vice President of the United States (President of the Senate)", http://www.senate.gov/artandhistory/history/common/briefing/Vice_President.htm, (Erişim tarihi: 17 Ekim 2016).

84. Matthew Wills, "What Does The Vice President Do?", *Jstor Daily*, 29 Temmuz 2016.

85. Michael Hirsh, "Joe Biden: The Most Influential Vice President in History?", *The Atlantic*, 31 Aralık 2012.

DEMOKRAT PARTİ BAŞKAN YARDIMCISI ADAYI: TIM KAINE

Clinton başkan yardımcısı adayını seçerken kendi özelliklerini tamamlayacak niteliklere sahip bir aday arayışına girdi. 21 Temmuz'daki Demokrat Parti Kongresi öncesinde üç aday başkan yardımcılığı için öne çıktı. Bunlar liberal sol kesimlerin kahramanı haline gelen Massachusetts eyaleti Senatörü Elizabeth Warren, Obama kabinesinde Konut ve Kentsel Gelişim Bakanı olan Julian Castro ve kritik eyaletlerden Virginia Senatörü ve Demokratik Ulusal Komite'nin eski başkanlarından Tim Kaine idi.⁸⁶ Bu adaylardan Warren ve Castro'nun parti tabanını ateşleyecek isimler olduğu, Kaine'nin ise biraz daha merkezde ve kararsız seçmenlere yakın gelebilecek garanti bir aday olduğu kabul ediliyordu.⁸⁷ Elizabeth Warren'ın liberal söylemleri nedeniyle Bernie Sanders'ın destekçileri Clinton-Warren ikilisini tercih ediyorlardı. Clinton 27 Haziran'da Ohio eyaletinin Cincinnati şehrinde yaptığı bir mitingde Warren'la birlikte sahneye çıkarak bir anlamda bu seçeneği test etti ve bu durum medya tarafından Clinton'ın Warren'ı seçeceği şeklinde yorumlandı.⁸⁸

Öte yandan Politico'nun Haziran ayında yayınladığı bir haberde Warren'ın finans ve bankacılık sektörü hakkındaki sol görüşleri nedeniyle zengin kampanya bağışçılarının tepkisini çektiği ve Clinton onu başkan yardımcısı seçerse kampanya bağışlarında sıkıntı yaşayacağına dair görüşler de yayınlanmaya başladı.⁸⁹ Warren seçeneğinin olası etkileri ile ilgili spekülasyonlar devam ettikçe Kaine'in ismi öne çıkmaya devam etti. Örneğin Demokratlara yakın Mother Jones sitesi, "Tamam, Kaine liberal kesimlerin kahramanı olabilecek bir isim değil ama Clinton'un

yanına tam anlamıyla uyacak bir isim" şeklinde bir yorumda bulundu.⁹⁰ Sonuçta Kaine'in seçimlerde daha geniş kesimlere ulaşabilecek ve kampanyaya avantaj getirecek bir isim olduğu kanaati kabul gördü.⁹¹

GRAFİK 4: TIM KAINE



Virginia Eyaleti Senatörü: 2012-2010 yılı Bahar ve Sonbahar Dönemi;
University of Richmond'da
Yarı-zamanlı Profesörlük
Ulusal Demokratik Komite Başkanlığı:
2009-2011
Virginia Eyalet Valisi: 2006-2010
Virginia Eyalet Valisi Yardımcısı: 2002
Richmond (Virginia Eyaleti) Belediye Başkanı: 1998-2001
Richmond Belediye Meclisi Üyesi:
1994-2001
Avukatlık: 1984-2001
Harvard Üniversitesi Hukuk Fakültesi,
Hukuk Doktorası: 1983
Katolik Kilisesi ile Honduras'ta
Misyonerlik Çalışması: 1980
University of Missouri'den Mezuniyeti:
1979

Kaine orta sınıf bir ailenin çocuğu olarak Amerika'nın orta-batı eyaletlerinde geçirdiği çocukluğunun ardından Katolik kilisesinin Cizvit koluna ait bir liseye gitti ve Missouri Üniversitesi'nde iktisat eğitimi gördü.⁹² Bunun ardından hukuk alanında uzmanlık yaptığı Harvard Üniversitesi'ne geçen Kaine burada daha sonra evleneceği eşi Anne Holton'la tanıştı ve Cizvitlerin Honduras'taki yardım kuruluşlarında bir yıl gönüllü olarak çalıştı.⁹³ Clinton kampanyası Kaine'nin Honduras'ta geçirdiği zamanı burada İspanyolca öğrenmiş olması yönüyle öne çıkararak Orta ve Güney Amerika kökenli seçmenlere sıcak mesajlar vermeye çalıştı.⁹⁴

86. Julie Pace ve Lisa Lerer, "Hillary Clinton's VP Search Moves into More Intense Phase", *The Big Story*, 21 Haziran 2016.

87. "Hillary Clinton's VP Search Moves into More Intense Phase".

88. Callum Borchers, "Elizabeth Warren just Cemented Her Status as the Media Favorite for Hillary Clinton's VP", *The Washington Post*, 27 Haziran 2016.

89. Ben White, "Wall Street Donors Seek to Block Warren VP Pick", *Politico*, 20 Haziran 2016.

90. Patrick Caldwell, "Hillary Clinton Test Runs a Potential VP", *Mother Jones*, 14 Temmuz 2016.

91. Bill Scher, "The Left's Beef with Tim Kaine", *Politico*, 29 Haziran 2016.

92. "About Tim Kaine", *Hillary Clinton*, <https://www.hillaryclinton.com/about/tim>, (Erişim tarihi: 17 Ekim 2016).

93. "About Tim Kaine".

94. "About Tim Kaine".

Kaine daha sonra Virginia eyaletine yerleşti ve 17 yıl süreyle bir avukatlık bürosunda çalıştı, bu sürede aynı zamanda bir kasabanın başkanlığını yaptı ve daha sonra eyaletin yardımcı valilerinden biri oldu.⁹⁵ 2005 yılında yapılan valilik seçimlerinde Cumhuriyetçi rakibini yenerek Virginia Valisi olan Kaine burada daha çok eğitim alanına yoğunlaştı. 2012 yılında Senato seçimlerini kazanan Kaine burada Silahlı Kuvvetler Komitesi ve Dış İlişkiler Komitesi üyeliklerinde bulundu.⁹⁶ Kaine aynı zamanda çocuğu halen aktif şekilde orduda görev yapan nadir politikacılardan birisi; Kaine'in oğlu deniz piyadesi olarak ABD dışında görev yapıyor.⁹⁷

Clinton 22 Temmuz 2016'da Tim Kaine'i başkan yardımcısı adayı olarak seçtiğini duyurdu.⁹⁸ Clinton ve Kaine birçok siyasi tartışma konusunda ortak görüşe sahip. İki isim de serbest ticaret yanlısı fakat TPP'ye mesafe koymuş durumdadır. Silahlanmanın kontrolü konusunda Clinton ve Kaine ortak şekilde silahlanmaya ciddi kısıtlamalar getirilmesini savunuyorlar ve bu konuyu kampanyalarının temel noktalarından biri haline getirdiler. Clinton silah satın alacak kişilerin sıkı bir özgeçmiş kontrolünden geçirilmesini savunurken Kaine de Virginia Valisi olduğu sırada eyalete ait Virginia Tech Üniversitesi'nde bir öğrencinin gerçekleştirdiği kanlı katliam sonrasında eyaletin silahlanma yasalarındaki boşlukları kapatmaya çalışmış bir isim olarak bu konuda Clinton'la aynı frekansta yer alıyor. Senato komitelerinde dış politika konularında tecrübe kazanmış olan Kaine aynı Clinton gibi Suriye'de insani amaçlı uçuşa yasak bölgeler ilan edilmesini destekliyor.⁹⁹

95. "About Tim Kaine".

96. "About Tim Kaine".

97. "About Tim Kaine".

98. Amy Chozick, Alan Rappoport ve Jonathan Martin, "Hillary Clinton Selects Tim Kaine, a Popular Senator from a Swing State, as Running Mate", *The New York Times*, 22 Temmuz 2016.

99. Katie Shepherd ve Alan Rappoport, "How Tim Kaine and Hillary Clinton Compare on the Issues", *The New York Times*, 22 Temmuz 2016.

Kaine başkan yardımcısı adayı olmasından bu yana daha çok Trump'ı eleştirmeye yoğunlaşan bir performans ortaya koyuyor.¹⁰⁰ Öte yandan geçtiğimiz ay zatürre olarak bir müddet dinlenmesi gereken Clinton'ın sağlığı hakkındaki endişeler su yüzüne çıktıkça Kaine de daha esaslı bir profil çizmesi gerektiği yönünde baskı altına girmiş oldu.¹⁰¹ Kaine aynı zamanda Clinton kampanyasının kritik eyaletlerden Virginia'yı hanesine yazma planında da başarılı oynuyor.¹⁰²

Kaine'in başkan yardımcısı adayları arasında 4 Ekim günü yapılan televizyon tartışmasındaki performansı ise pek de umulduğu kadar olumlu geçmedi. Kaine tartışma boyunca Cumhuriyetçi Parti'nin başkan yardımcısı adayı Mike Pence'in sözünü kesti ve bu pek de olumlu karşılanmadı.¹⁰³ Birçok analist Kaine'nin "fazlaca rol yapan" ve "kendini kasan" bir tartışma geçirdiğini savundu.¹⁰⁴ Normalde Demokratlara yakın CNN'in tartışmanın ardından yaptığı kamuoyu yoklamasında tartışmayı Pence'in kazandığını söyleyenler Kaine'in kazandığını düşünenlerden 6 puan daha fazlaydı.¹⁰⁵ Kaine, kadınlar hakkındaki sözlerinin yayınlandığı video kaydının ortaya çıkmasıyla bir kez daha Trump eleştirisi yaparak ön plana çıktı.¹⁰⁶ Kaine Colorado eyaletinin Denver şehrinde yaptığı bir konuşmada Trump'ı şu şekilde eleştirdi:

Gerçek erkekler bu şekilde sözler söylemezler. Bu seçimlerde Amerika aynada kendisine bakacak ve burada hangi adayı görmek istediğine karar verecek.

100. Betsy Klein, "Kaine Hits Trump over China Remark", CNN, 6 Ekim 2016.

101. Amir Oren, "Holyland or Holywood?", *Haaretz*, 9 Nisan 2010.

102. Michael C. Bender, "Kaine's Role is Bolstered by His Popularity at Home", *The Wall Street Journal*, 2 Ekim 2016.

103. Ryan Struyk, "Tim Kaine Interrupted Mike Pence 70 Times in Vice Presidential Debate", ABC News, 5 Ekim 2016.

104. John Wagner, "Tim Kaine Seemed Like He was Trying too Hard at the VP Debate", *The Washington Post*, 5 Ekim 2016.

105. Jennifer Agiesta, "Pence Edges Kaine in VP Debate Instant Poll", CNN, 5 Ekim 2016.

106. Fahrenthold, "Trump Recorded having Extremely Lewd Conversation about Women in 2005".

CUMHURİYETÇİ PARTİ BAŞKAN YARDIMCISI ADAYI: MIKE PENCE

Donald Trump'ın Cumhuriyetçi Parti'nin başkan adayı olmasının ardından başkan yardımcısı olarak yanına hangi ismin aday gösterileceği sorusu ortaya çıktı. Temsilciler Meclisi Başkanı Paul Ryan Temmuz ayında yaptığı bir konuşmada, "Umarım Donald Trump yanına muhafazakar seçmenlerin kaygılarını giderecek ve onların tercihlerinin korunacağını garanti edebilecek bir isim alır" demişti.¹⁰⁷ Donald Trump'ın bu pozisyon için aslında bir Demokrat olan fakat Obama yönetiminin politikalarını sert şekilde eleştiren ve bu yönüyle Cumhuriyetçi Parti Kongresi'nde de konuşmacılar arasında yer alan emekli General Michael Flynn'i düşündüğü yönünde dedikodular dolaşmıştı.¹⁰⁸ Fakat Trump Pence'in ismini açıklamasından kısa süre önce başkan yardımcısı adayının "partinin merkez kanadının saygısını kazanmış ve onların sevdiği" bir isim olacağını söylemiş, bu şekilde seçim öncesinde arasının gergin olduğu bu kesimi kendi yanına çekerek partiyi bütünleştirmeyi amaçlamıştı.¹⁰⁹ Esasen Trump'ın başkan yardımcılığı için kendisine daha yakın bir isim olan New Jersey Eyaleti Valisi Chris Christie'yi ya da Temsilciler Meclisi'nin eski başkanlarından Newt Gingrich'i düşündüğü söyleniyordu.¹¹⁰ Bazı haberlerde Trump'ın son dakikaya kadar Pence konusunda emin olmadığı ve daha güçlü bir aday tercih ettiği de ileri sürüldü.¹¹¹

Mike Pence hem Cumhuriyetçi Parti'nin merkez kanadına hem de Çay Partisi tandanslı kesimlere yakın bir isim olarak biliniyor.

107. Paul Kane, "What Paul Ryan wants in Donald Trump's Vice-Presidential Selection" *The Washington Post*, 13 Temmuz 2016.

108. Robert Costa, "A Curveball in Trump's Veep Search: He's Seriously Considering a Retired General", *The Washington Post*, 9 Temmuz 2016.

109. Robert Costa ve Philip Rucker, "Trump Closes in on Running Mate, Says He Seeks Experience to Unite GOP", *The Washington Post*, 11 Temmuz 2016.

110. Alex Altman, "Why Donald Trump Picked Mike Pence as Running Mate", *TIME*, 1 Temmuz 2016.

111. Braddy Jaffy, Twitter, <https://twitter.com/BraddJaffy/status/754020430415933440>, (Erişim tarihi: 17 Ekim 2016).

GRAFİK 5: MIKE PENCE



Indiana Eyaleti Valisi: 2013-

Indiana 6. Seçim Bölgesi'nden Temsilciler Meclisi Üyesi: 2003-2013

Indiana 2. Seçim Bölgesi'nden Temsilciler Meclisi Üyesi: 2001-2003

Network Indiana Adli Radyoda Sohbet Programı Sunucusu: 1994-2000

Indiana Policy Review Vakfı'nın Başkanı: 1991-1994

Avukatlık: 1986-1990

Indiana University Robert H. McKinney Hukuk Fakültesi'nde Hukuk Doktorası: 1986

Hanover College'dan Mezuniyeti: 1981

1981 yılında Hanover College'dan mezun olan Pence bunu takiben 1986 yılında Indiana Üniversitesi'nin Hukuk Fakültesi'nden mezun oldu. 1985 yılında Karen Pence ile evlenen Pence'in iki kızı ve bir oğlu var.¹¹² Tim Kaine gibi Pence'in de bir oğlu halihazırda ABD ordusunda görev yapıyor.¹¹³ 2000-2012 yılları arasında Indiana temsilcisi olarak Temsilciler Meclisi'nde görev yapan Pence 2012 yılında Indiana eyaletinin valiliğine seçildi.¹¹⁴ Pence'in valiliği döneminde çıkarılan dini özgürlüklerle ilgili bir yasa ulusal bir tartışma konusuna dönüştü. Bu yasa karşı çıkanlar yasayı iş yerlerinin dini görüşleriyle çeliştikleri kesimlere karşı ayrımcılık yapabileceklerini savundular. Pence ilk etapta yasayı savundu ve eleştirilerin temelinde "yanlış bilgilendirme ve yanlış anlaşılma" olduğunu iddia etti.¹¹⁵ Bununla birlikte Pence bu endişeleri gidermek için yasanın dilinde değişikliğe gitmeyi kabul etti.¹¹⁶ Pence Temsilciler Meclisi'ndeki görevi sırasında Paul Ryan gibi önde

112. "Who is Mike Pence?", *Indy Star*, 14 Temmuz 2016.

113. Hope Hodge Seck, "Both Vice Presidential Candidates have Marine Sons", *Military*, 27 Temmuz 2016.

114. "Gov. Mike Pence Bio", *Fox News*, 14 Temmuz 2016.

115. Josh Hicks ve Sarah Halzack, "Gov. Pence Defends Religious Freedom Bill Amid Continued Criticism", *The Washington Post*, 29 Mart 2015.

116. Wesley Lowery, "Gov. Pence Signs Revised Indiana Religious Freedom Bill into Law", *The Washington Post*, 2 Nisan 2015.

gelen Cumhuriyetçi Parti'li isimlerle arkadaşlık kurdu, keza Ryan da Temmuz ayında Trump'ın arayışı sürerken Pence'yi "yakın bir dost" olarak tanımladı.¹¹⁷ Pence Temsilciler Meclisi'nde Çay Partisi mensuplarına yakın durmasıyla da Cumhuriyetçi Parti ve Trump kampanyası için bütünlendirici bir isim oldu.¹¹⁸

Donald Trump'ın Mike Pence'i başkan yardımcısı adayı yapmaktan çekinmesinin arkasında birkaç neden olduğunu söylemek mümkün. Örneğin Pence Indiana eyaletindeki ön seçimlerde Ted Cruz'a oy vereceğini söylemiş fakat bir yandan bu desteğini zayıf tutmuş ve Trump hakkında da övücü sözler kullanmıştı.¹¹⁹ Trump'ın 15 Temmuz'da Pence'i seçtiğini açıklamasının ardından Mitt Romney'nin danışmanlarından birisi daha önce Pence ile aralarında Trump'ın "kabul edilemez" bir isim olduğunu konuştuklarını yazdı.¹²⁰ Trump ve Pence daha önce John McCain'le ilgili Trump'ın açıklaması ve Trump'ın NATO hakkındaki sözleri gibi konularda da görüş ayrılığına düşmüşlerdi.¹²¹

Trump'ın danışmanları bu farklılıkları önemsiz göstermeye çalışsa da Trump-Pence ikilisi arasındaki görüş ayrılıkları ikinci başkanlık tartışmasının ardından bir kez daha ön plana çıkmış durumda. 9 Ekim'de yapılan tartışmanın moderatörü Martha Raddatz'ın Trump'a Mike Pence'in ABD'nin Suriye'de askeri güç kullanmaya hazır olması gerektiği yönündeki açıklamasını sorması üzerine Trump bu konuda Pence ile aynı görüşte olmadığını ve bu konuda Pence ile bir görüşme yapmadığını söyledi.¹²²

117. Paul Kane, "What Paul Ryan wants in Donald Trump's Vice-Presidential Selection", *The Washington Post*, 13 Temmuz 2016.

118. Jonathan Easley, "Five Things to Know about Mike Pence", *The Hill*, 13 Temmuz 2016.

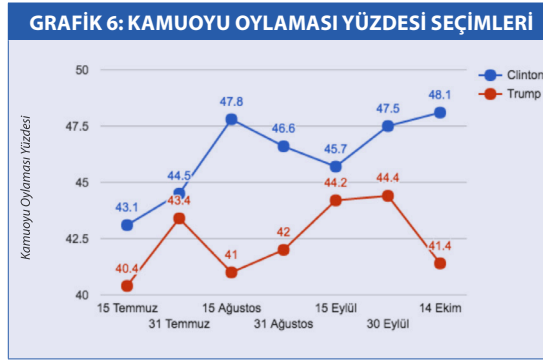
119. Ben Kamisar, "Pence Endorses Cruz But Praises Trump", *The Hill*, 29 Nisan 2016.

120. Harper Neidig, "Former Romney Adviser Calls out Pence for Trump Flip-Flop", *The Hill*, 15 Temmuz 2016.

121. Rachael Revesz, "Five Times Mike Pence has Totally Disagreed with Donald Trump Since He Joined the Republican Ticket", *Independent*, 5 Ağustos 2016.

122. Justin Fishel, "Mike Pence Blames Policy Disagreement with Donald Trump on Debate Moderator", *ABC News*, 10 Ekim 2016.

Pence de bu açıklamadan bir gün önce Trump'ın kadınlarla ilgili sözlerinin yayınlandığı kayıtlarla ilgili görüşü sorulduğunda Trump'ın 2005 yılındaki sözlerini kabul edilemez bulduğunu ve bu sözleri savunamayacağını söylemişti.¹²³ Pence tüm bunlara rağmen 10 Ekim sabahı CNN'e yaptığı açıklamada Trump'ı yüzüstü bırakmayacağını ve kampanyadan çekilmeyi düşünmediğini söyledi.¹²⁴ Öyle görülüyor ki kampanyanın ilerleyen günlerinde de Pence, Trump ve Cumhuriyetçiler arasındaki bağın garantisi olmaya devam edecek.



SONUÇ

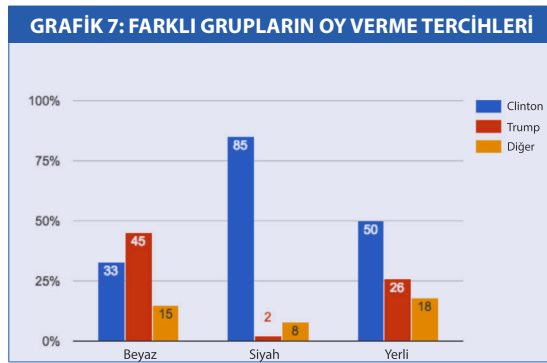
Yukarıda bahsettiğimiz gibi Donald Trump ve Hillary Clinton'ın her ikisi de seçmenler arasında tarihte çok az rastlandığı kadar olumsuz algıya sahipler. Trump bilhassa azınlıklar ve kadınlar arasında son derece kötü bir üne sahip. 2016 Mart ayında kadın seçmenlerin sadece yüzde 21'i Trump hakkında olumlu görüş bildirmiş, yüzde 70'i ise meşhur iş adamını olumsuz bir pencereden değerlendirmişti.¹²⁵ 2016 Haziran ayında *Washington Post*'un yaptığı bir kamuoyu yoklamasında ise siyahi Amerikalılardan yüzde 94'ünün Trump'a olumsuz baktığı ortaya

123. Amber Phillips, "Donald Trump and Mike Pence's Relationship Just Took a Nosedive", *The Washington Post*, 9 Ekim 2016; Fahrnthold, "Trump Recorded having Extremely Lewd Conversation about Women in 2005".

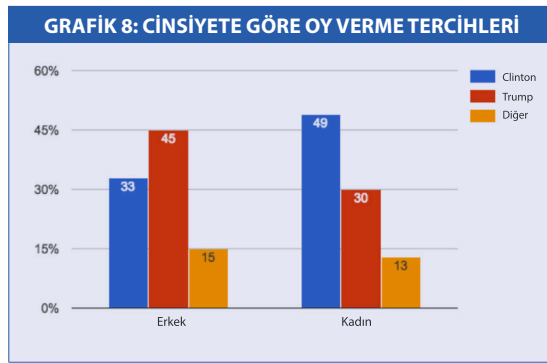
124. Josh Voorhees, "Mike Pence Takes Donald Trump's Side in His Public Disagreement with Mike Pence", *Slate*, 10 Ekim 2016.

125. Carrie Dann, "Examining Trump's Problem with Female Voters", *NBC News*, 24 Mart 2016.

çıkmişti.¹²⁶ Cumhuriyetçi Parti Ağustos ayında Trump ile Latin kökenli seçmenler arasındaki gerilimi ortadan kaldırmaya çalıştıysa da bu girişim Trump'ın göçmenlik politikası hakkındaki görüşlerini değiştirmeyi kabul etmemesi üzerine akim kaldı.¹²⁷ Trump'ın bu kararı kendi tabanında destek görse de bazı Latin kökenli Cumhuriyetçi liderler kampanyaya verdikleri desteği gözden geçirme kararı aldılar.¹²⁸



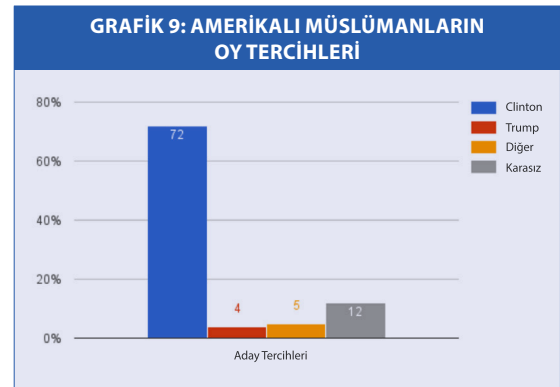
Kaynak: Pew Research Center, Voters' General Election Preferences, <http://www.people-press.org/2016/08/18/1-voters-general-election-preferences>, (Erişim tarihi: 14 Ekim 2016).



Kaynak: Pew Research Center, Voters' General Election Preferences, <http://www.people-press.org/2016/08/18/1-voters-general-election-preferences>, (Erişim tarihi: 14 Ekim 2016).

ABD'de seçmen profilinin değişmesi de göz önüne alındığında Trump'ın azınlıklardan oy alamıyor olması belki de en büyük handikapını

oluşturuyor. Mitt Romney'nin 2012 yılında seçimleri kaybetmesinde de azınlıklardan oy alamaması etkili olmuştu ve Trump bugün bu seçmen grubunda Romney'den de daha az oy topluyor. Biraz da bu nedenle Trump kampanyasının son günlerde azınlıklar arasındaki oyunu artırmaya çalıştığını gözlemlemek mümkün.¹²⁹



Kaynak: Real Clear Politics, 2016 Cumhuriyetçi Parti Başkan Adaylığı Sitesi (Erişim tarihi: 5 Mayıs 2016).

Ağustos ayının sonunda Hillary Clinton'un anketlerdeki oyları neredeyse Trump'ın oyları seviyesine kadar düşmüştü. O dönemde Clinton hem kadınlar hem de eğitilmiş yani lisansüstü eğitime sahip seçmenler arasında oy kaybetmişti.¹³⁰ Gallup'un kamuoyu anketlerine göre Clinton'un başkan adaylığı süresince aldığı reytingler siyasi kariyerinin son yirmi yılındaki en düşük seviyelerde seyrediyor.¹³¹ Bununla birlikte Trump'ın aksine Clinton kendi partisi içinden destek bulmakta sorun yaşamıyor. Gallup'un aynı araştırmasında Demokratlar ve Demokratlara yakın bağımsız seçmenlerin yüzde 71'i Clinton hakkında olumlu görüş bildirirken, Cumhuriyetçi seçmenlerin yüzde 10'undan az bir kısmı Clinton'a olumlu bakı-

126. Jessie Hellmann, "Poll: Trump has 94 Percent Unfavorable Rating with Blacks", The Hill, 16 Haziran 2016.

127. Ryan Lizza, "TRUMP CHOOSES THE ALT-RIGHT OVER THE R.N.C.", The New Yorker, 1 Eylül 2016.

128. Katie Glueck ve Kyle Cheney, "Several Hispanic Trump Surrogates Reconsider Support", Politico, 9 Ocak 2016.

129. Sara Murray ve Ashley Killough, "Trump's Minority Outreach off to Rough Start", CNN, 3 Eylül 2016.

130. Michelle Hackman, "Poll Shows Clinton's Unfavorable Rating Nearly Matching Trump's", The Wall Street Journal Blog, 31 Ağustos 2016.

131. "Clinton's Image at Lowest Point in Two Decades", Gallup, 25 Temmuz 2016.

yor.¹³² Bu süreçte Cumhuriyetçi Parti içinden Clinton'la ilgili "düzenbaz Hillary" ya da "kantil Hillary" gibi yakıştırmaların geldiğini, bu ifadelerin Clinton'lara ve onların dahil olduğu skandallara tepkiyle bakan kesimler arasında akis bulduğunu da not etmek gerekiyor.¹³³ Clinton kampanyası ise Hillary Clinton'ın "imaj problemi" yaşadığını kabul ediyor ve bunu gidermek üzere çalışmalar yaptığını işaret ediyor. Örneğin Clinton 2015 yılının Ekim ayında popüler televizyon programı Saturday Night Live'a çıkmış ve seçmenlerle arasında bağ kurmaya çalışmıştı.¹³⁴

132. "Clinton's Image at Lowest Point in Two Decades".

133. Conor Lynch, "The Clintons' Arrogance Might be Their Undoing: Hillary has a Serious Image Problem — and Blood-thirsty Republicans aren't to Blame", Salon, 3 Haziran 2016.

134. Chris Cillizza, "Hillary Clinton has an Image Problem. She's Going on 'Saturday Night Live' to Try to FIX it.", *The Washington Post*, 1 Ekim 2015.

İki adayın da seçmenler arasında düşük destek aldıkları bir dönemde hangi kampanyanın destekçilerini sandığa götürmekte daha başarılı olacağı seçim sonuçlarına önemli oranda etki edecek. Seçmenlerin yüzde 41'inin iki ismi de başkanlık için uygun görmediğini hesaba kattığımızda adaylar kampanyanın kalan döneminde kendi destekçilerini sandığa gitmeye ikna edecek söylemler geliştirecekler.¹³⁵ Bu da halen yürürlükte olan sert söylemlerin seçim gününe kadar süreceği ve bu süreçte kararsız seçmenleri daha da tepkisel bir pozisyona iteceği anlamına geliyor.¹³⁶

135. William A. Galston, "Why Clinton and Trump May Increase Voter Turnout in 2016", Brookings, 8 Temmuz 2016.

136. Siobhan Hughes ve Michelle Hackman, "Undecided Voters Put off by Presidential Candidates' Bitter Debate", *The Wall Street Journal*, <http://www.wsj.com/articles/undecided-voters-put-off-by-presidential-candidates-bitter-debate-1476074249>, (Erişim tarihi: 17 Ekim 2016).

ABD’de Kasım ayında yapılacak seçim Amerikan tarihinin en önemli seçimlerinden biri olmaya aday. Bu seçim Amerikan iç politikası için olduğu kadar dış politika açısından da kritik bir dönemde gerçekleşecek. Başkan Barack Obama’nın 8 yıllık başkanlık süresi sona ererken ABD bir yandan uluslararası sistemdeki rolü ve kimliği konusundaki tartışmaları aşamamış durumda öte yandan da toplumsal anlamda kutuplaşmanın en kritik safhalarının birinden geçiyor. Bunun yanında yapılan ön seçim ve devam etmekte olan seçim kampanyası da bu noktada oldukça olumsuz bir atmosferin ortaya çıkmasına sebep oluyor.

Serinin ilk analizinde seçim sürecine dair detaylar incelendi. Elinizdeki analizde ise başkan ve başkan yardımcısı adaylarının profilleri ele alınıyor. Bu analiz serisi Türk okuyucusuna ABD’de yapılan seçimler, seçim sistemi ve geçiş dönemleri konusunda da bir kaynak olacak.



ANKARA • İSTANBUL • WASHINGTON D.C. • KAHİRE

www.setav.org